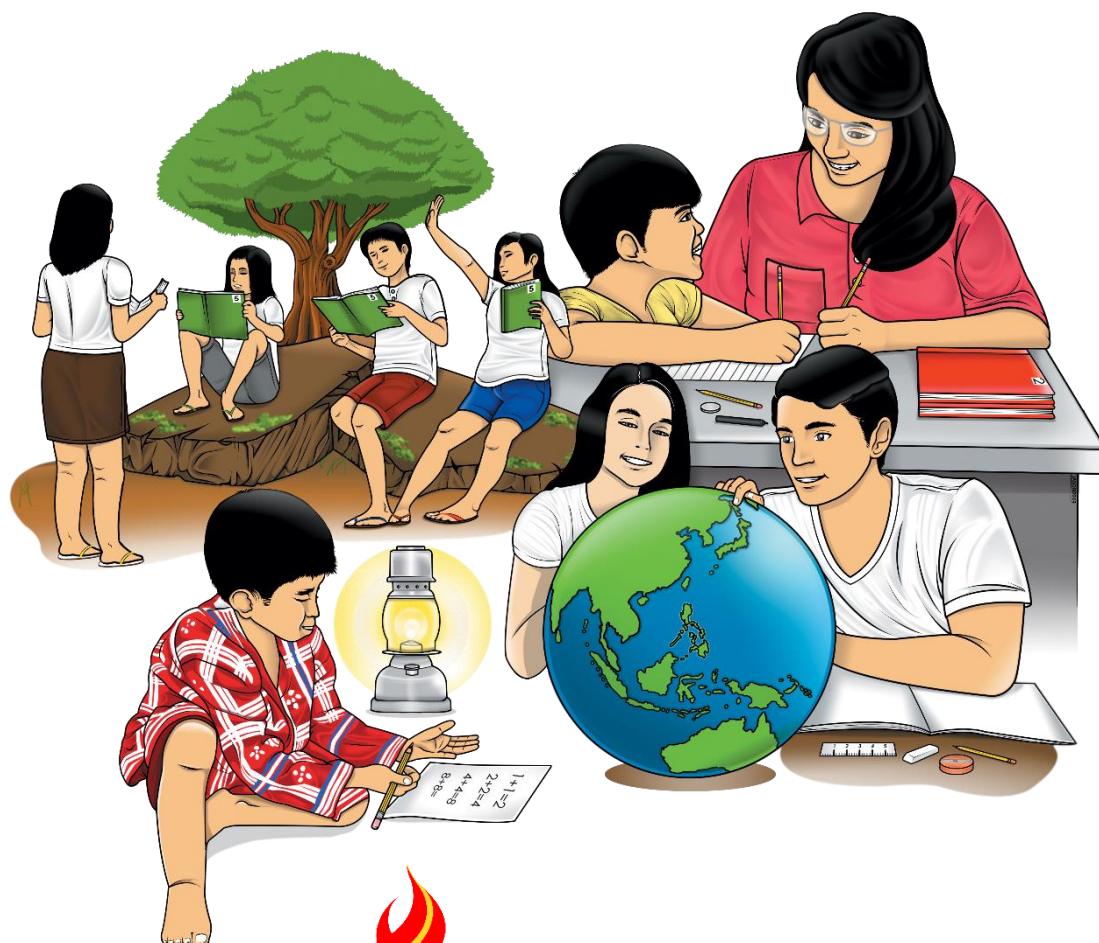

Araling Panlipunan

Ikaapat na Markahan – Modyul 3: Ang Kapayapaang Pandaigdig at Kaunlaran

Araling Panlipunan – Ikawalong Baitang

Alternative Delivery Mode

Ikaapat na Markahan – Modyul 3: Ang Kapayapaang Pandaigdig at Kaunlaran Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Emely B. Pactorayan, Jerisse J. Parajes
Editor:	Filipina F. Meehleib, Lileth F. Oliverio
Tagasuri:	Josephine Chonie M. Obseñares, Marino L. Pamogas, Lilifreda P. Almazan, Fatima D. Notarte, Marina B. Sanguenza, Leowenmar A. Corvera, Edwin C. Salazar, Alyn M. Tolero, Jr., Honorato Mendoza, Joel P. Plaza, John M. Anino, Edwin G. Capon, Larry G. Morandante
Tagaguhit:	
Tagalapat:	Paul Andrew A. Tremedal, Aldrin V. Ubas, Jera Mae B. Cruzado
Tagapamahala:	Francis Cesar B. Bringas Isidro M. Biol, Jr. Maripaz F. Magno Karen L. Galanida Florence E. Almaden Carlo P. Tantoy Noemi D. Lim Marino L. Pamogas Sammy D. Altres

Inilimbag sa Pilipinas ng

Department of Education – Caraga Region

Office Address: M. Ortiz St., Brgy. Washington, Surigao City, Surigao del Norte

Telefax: (086) 826-3075; 826-1268

E-mail Address: surigao.city@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikaapat na Markahan – Modyul 3:

Ang Kapayapaang Pandaigdig at

Kaunlaran

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Ang modyul na ito ay sadyang inihanda upang matulungan ka na maunawaan ang mga mahahalagang pangyayari sa pagbalangkas ng mga pandaigdigang kasunduang pangkapayapaan na bumuo sa pandaigdigang samahan tungo sa pagtamo ng pangmatagalang kapayapaan at kaunlaran ng mga bansa na kasapi nito.

Ang mga paksa na nakapaloob sa modyul na ito ay sistematikong inayos upang mas madaling maunawaan ang daloy ng iyong pag-aaral.

May mga angkop na gawaing inihanda para sa iyo upang maging makabuluhan ang iyong pag-aaral. Kailangan mong gawin o sagutan ang lahat ng mga gawain sa modyul gamit ang hiwalay na papel.

Ang modyul na ito ay nakatuon sa pagtalakay ng mga paksa na may kinalaman sa mga pangyayari sa likod ng pagbalangkas ng mga kasunduan tungo sa **Kapayapaang Pandaigdig at Kaunlaran** pagkatapos ng dalawang digmaang pandaigdig, na nahahati sa sumusunod:

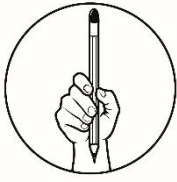
- **Paksa 1**- Mga Kasunduang Pangkapayapaan
- **Paksa 2**- Ang Liga ng Mga Bansa
- **Paksa 3**- Mga Lihim na Kasunduan
- **Paksa 4**- Ang Samahan ng mga Nagkakaisang Bansa (*United Nations*)

Pinakamahalagang Kasanayang Pampagkatuto:

- Natataya ang pagsisikap ng mga bansa na makamit ang kapayapaang pandaigdig at kaunlaran. **MELC AP8 Q4 Week 5 / AP8AKD – IVh – 8**

Pagkatapos mong mapag-aralan ang modyul, inaasahang iyong:

- naihalintulad at nakompara ang mga hangarin sa pagitan ng liga ng mga bansa at Samahan ng mga Nagkakaisang Bansa;
- naibigay ang pangkalahatang ideya tungkol sa pangyayari na nagbigay daan sa pagkatatag ng Samahan ng mga Bansaang Nagkakaisa;
- nasusulat ang mga hangarin ng pandaigdigang samahan.

Subukin

Panuto: Basahin at unawain. Isulat ang letra ng tamang sagot sa sagutang papel.

1. Sinong pinuno ng bansang alyado ang nagmungkahi na muling magtatag ng isang samahang pandaigdig na ipapalit sa Liga ng mga Bansa upang matamo ang pangmatagalang kapayapaan ng mga bansa?
A. Franklin Roosevelt
B. Joseph Stalin
C. Winston Churchill
D. Woodrow Wilson
2. Ano ang tawag sa samahan ng mga bansa na itinatag pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig?
A. ASEAN
B. League of Nations
C. NATO
D. United Nations
3. Kailan naitatag ang United Nations o Samahan ng mga Bansang Nagkakaisa?
A. Ika-24 ng Oktubre, 1945
B. Ika-25 ng Oktubre, 1945
C. Ika-26 ng Oktubre, 1945
D. Ika-27 ng Oktubre, 1945
4. Alin sa sumusunod na sangay ng mga Bansang Nagkakaisa ang siyang nagbibigay ng mga payo ng advisory tungkol sa mga legal na katanungan na isinumite dito sa pamamagitan ng mga awtorisadong internasyunal na ahensya at nagpapasya sa mga kasong may kinalaman sa alitan ng mga bansa?
A. *General Assembly*
B. *International Court of Justice*
C. *Security Council*
D. *Trusteeship Council*
5. Ilang mga bansa ang nagtulong-tulong sa pagbalangkas ng United Nations Charter o Karta ng mga Bansang Nagkakaisa noong ika-26 ng Hunyo, 1945?
A. 50
B. 60
C. 70
D. 80
6. Alin sa sumusunod ang **hindi** kabilang sa mga alituntunin o batayan ng isang bansa upang mapabilang sa United Nations o Samahan ng mga Nagkakaisang Bansa?
A. Ang pagiging kasapi ay magiging epektibo sa petsa ng resolusyon para sa pagpapatibay ng kanyang pagiging miyembro.
B. Ang estado ay magsumite ng isang aplikasyon at sulat na pormal na nagsasabi na tinatanggap nito ang obligasyon sa ilalim ng charter.
C. Anumang rekomendasyon para sa pagpasok ay dapat matanggap at sang-ayunan ng 4 na boto mula sa 15 na mga miyembro ng estado.

- D. Ang rekomendasyon ay ipapakita sa General Assembly para sa pagsaalang-alang. Ang 2/3 na karamihan sa boto ay kailangan sa Assembly para sa pagtanggap ng isang bagong estado.
7. Sino ang naging unang-halal na Sekretaryo-Heneral ng mga Bansang Nagkakaisa?
- A. Franklin Roosevelt C. Trygve Lie
B. Joseph Stalin D. Winston Churchill
8. Saan naganap ang kumperensiya ng United States, Great Britain at Soviet Union upang mapagkasunduan na pairalin at panatilihin ang kapayapaan sa sandaling matalo ang Axis?
- A. Dumbarton Oaks C. San Francisco
B. Moscow D. Yalta
9. Anong sangay ng United Nations ang may tungkulin ng pagpapasiya sa mga usapin ukol sa pandaigdig na kapayapaan at seguridad, pagtanggap sa bagong kasapi?
- A. *Economic and Social Council* C. *International Court of Justice*
B. *General Assembly* D. *Secretariat*
10. Alin ang **hindi** kabilang sa mahalagang pangyayari noong Unang Digmaang Pandaigdig?
- A. pagbuo ng Triple Alliance at Triple Entente
B. pagpapalakas ng hukbong militar ng mga bansa
C. pagtatatag ng Samahan ng mga Nagkakaisang Bansa
D. pagkakaroon ng diwang nasyonalismo ng mga kolonyang bansa
11. Ang sumusunod ay dahilan kung bakit ikinagalit ng Germany ang mga probisyon sa Kasunduan ng Versailles **maliban** sa
- A. pagbayad ng Germany ng malaking halaga para sa reparasyon
B. pinalitan ang lahat ng kolonya ng Germany bilang *Mandated Territory*
C. pagbuo ng kasunduan sa pagitan ng mga delegado ng magkabilang panig
D. paniniwala ng Germany sa labis na pang-aapi batay sa nakasaad na mga probisyon dito
12. Alin sa sumusunod ang **hindi** napagtagumpayan na maisakatuparan ng Liga ng mga Bansa?
- A. Pinangasiwaan nito ang iba't ibang mandato.
B. Pinagbawalang gumawa ng mga armas ang Germany.
C. Napigilan nito ang digmaan sa pagitan ng Finland at Sweden.
D. Pinamahalaan nito ang rehabilitasyon ng mga sundalo pagkatapos ng digmaan.
13. Alin sa mga pinuno ang **hindi** kasama sa tinaguriang “*The Big Four*?”
- A. David Lloyd George C. Woodrow Wilson
B. Edward Grey D. Vittorio Emmanuel Orlando

14. Anong kasulatan ang binalangkas ni Pangulong Wilson noong Enero 1918 na naglalaman ng mga layunin ng United States sa pakikidigma?
- A. Kasunduan sa Paris
B. Labing apat na puntos
C. Liga ng mga Bansa
D. Lihim na pakikipag- ugnayan
15. Alin ang **hindi** kabilang sa lihim na kasunduan na nilagdaan ng mga alyadong bansa **maliban** sa Great Britain at France pagkatapos ng Unang Digmaang Pandaigdig?
- A. Pabagsakin ang imperyong Ottoman
B. Hatiin ang kolonya at teritoryo ng Central Powers.
C. Lubhang pahinain ang hukbong sandatahan ng Germany.
D. Pagbabayaran ng Germany ng malaking halaga bilang reparasyon sa mga bansang napinsala.

Balikan

Gawain 1: Sariwa To!

Panuto: Sariwain ang mga mahalagang natutunan sa nakaraang aralin. Sagutan ang mga tanong at isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Ano ang nag-udyok sa pagsiklab ng Unang Digmaang Pandaigdig?

2. Ilahad ang iyong naunawaan sa pagwawakas ng Unang Digmaang Pandaigdig.

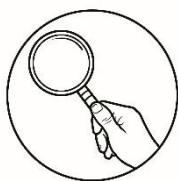
Tuklasin

Gawain 2: Loop a Word

Panuto: Mula sa krossalita ay subukan mong hanapin, sa anumang direksiyon, ang salita na tinutukoy sa bawat bilang. Bilugan ang salita at pagkatapos ay isulat ito sa tabi ng bawat aytem. Gawin mo ito sa hiwalay na sagutang papel.

Y	V	S	E	C	U	R	I	T	Y	C	O	U	N	C	I	L	I
L	I	G	A	N	G	M	G	A	B	A	N	S	A	J	Y	A	P
J	I	U	W	M	H	Q	Q	Q	S	E	E	X	H	P	Z	K	W
L	J	M	F	O	U	R	T	E	E	N	P	O	I	N	T	S	G
Y	X	P	I	R	M	E	W	G	G	Y	M	H	T	M	Q	V	E
U	J	B	O	Z	R	M	C	L	K	N	H	M	Z	X	U	I	R
D	T	S	E	C	R	E	T	A	R	I	A	T	A	D	Q	I	M
T	V	R	D	L	T	D	M	X	V	Z	K	H	W	B	R	T	A
S	W	Q	O	V	S	Z	Y	B	I	Q	D	B	F	O	P	G	N
J	S	K	G	K	X	E	V	E	K	S	J	Y	N	B	T	T	Y
Y	M	W	O	O	D	R	O	W	W	I	L	S	O	N	K	J	G
K	X	L	C	H	L	X	O	J	I	B	W	I	A	U	O	H	C

- _____ 1. Ito ay sangay na tagapagpaganap
- _____ 2. Bansang ipinapangakong magbayad ng malaking halaga sa mga bansang napinsala bilang reparasyon.
- _____ 3. Pandaigdigang samahan ng mga bansa.
- _____ 4. Pinagbatayan ang mga nilalaman ng Kasunduang Pangkapayapaan
- _____ 5. Pangkat ng mga tauhang pampangasiwaan na nagpapatupad ng mga gawaing pang-araw-araw.

Suriin

Mga Kasunduang Pangkapayapaan

Upang maiwasan ang pagsiklab ng digmaan sa hinaharap, nagbalangkas ang mga nanalang bansa ng kasunduang pangkapayapaan sa Paris noong 1919-1920. Ang sumusunod ay mahahalagang pangyayari na nakatulong sa pagbalangkas at pagtakda ng Kasunduan sa Paris.

Ang Labing-apat na Puntos ni Pangulong Woodrow Wilson

Ang labing-apat na puntos ay naglalaman ng mga layunin ng United States sa pakikidigma. Ito ay kaniyang mga ideya tungkol sa isang “kapayapaang walang talunan” para sa kapakinabangan ng lahat ng bansa.

1. Ang kasunduan na nagaganap ay dapat ipaalam sa lahat.
2. Magkaroon ng Kalayaan
3. Kinakailangan tanggalin ang buwis para sa ikabubuti ng ekonomiya
4. Kinakailangang bawasan ang sandatahan o lakas na pandigma
5. Dapat na walang kinikilingan sa mga suliranin na pang kolonyal
6. Pagnanais na magbigay ng Kalayaan sa bansang Russia
7. Pagnanais na magbigay ng Kalayaan sa bansang Belgium
8. Kagustuhan na maibalik ang Alsace -lorraine sa bansang Pransya

9. Kailangang magkaroon ng maayos na hangganan ang bansang Italy.
10. Kagustuhan na magkaroon ng determinasyon ang mga nakatira sa Austria at Hungary
11. Bigyan ng pagkakataon na makapagsarili ang mga bansang Balkan
12. Bigyan ng kalayaan ang bansang Turkey mula sa kamay ng mga mananakop
13. Bigyan ng kalayaan ang bansang Poland mula sa kamay ng mga mananakop
14. Pagbanggit sa pagkakatatag ng isang organisasyong pangmundo o League of Nations

Subalit, anim na puntos lamang ang napagkasunduan. Ito ay ang sumusunod:

1. katapusan ng lihim na pakikipag- ugnayan;
2. kalayaan sa karagatan;
3. pagbabago ng mga hangganan ng mga bansa at paglutas sa suliranin ng mga kolonya ayon sa sariling kagustuhan ng mga mamamayan;
4. pagbabawas ng mga armas;
5. pagbabawas ng taripa;
6. pagbuo ng Liga ng Mga Bansa

Ang Liga ng Mga Bansa

Ito ay isang pandaigdigang samahan ng mga bansa na matagal nang pangarap ni Pangulong Wilson na itinatag ng 42 bansa noong Enero 10, 1920 sa France upang itaguyod ang pakikipagtulungan at kapayapaan sa mga bansa. Hangarin ng samahang ito ay ang sumusunod.

1. maiwasan ang digmaan;
2. maprotektahan ang mga kasaping bansa sa pananalakay ng iba;
3. lumutas sa mga usapin at hindi pagkakaunawaan ng mga kasapi;
4. mapalaganap ang pandaigdigang pagtutulungan; at
5. mapalaganap ang mga kasunduang pangkapayapaan.

Mga Lihim na Kasunduan

Ang ibang miyembro ng Alyado ay gumawa ng lihim na kasunduan na hindi alam ng Great Britain, France, United States at iba pang bansa. Nagkaroon ng paghahati sa mga kolonya at teritoryo ng Central Powers tulad ng pangakong pagkakaloob ng teritoryo sa Italy na hindi naman sakop nito. Ang teritoryo na kabilang sa imperyong Ottoman ay lihim ring paghahati-hatian ng mga nanalong bansa.

Ang iba pang probisyon na nakapaloob sa lihim na kasunduan na naratipika sa pamamagitan ng Treaty of Versailles.

1. Nawala lahat ang mga kolonya ng Germany. Ibinigay ang teritoryong Posen, Kanlurang Prussia at ang Silesia sa bagong Republika ng Poland. Ang Danzig ay malayang lungsod sa pangangasiwa ng mga Alyado bilang mandato.
2. Ang Alsace-Lorraine ay naibalik sa France. Ang Saar Basen ay napasailalim ng pamamahala ng Liga ng mga Bansa sa loob ng labinlimang taon.
3. Ang Hilagang Schleswig ay ibinigay sa Denmark.
4. Lubhang pinahina ang hukbong sandatahan ng Germany sa lupa at sa dagat.

Nabawasan ng maraming hukbo ang pinaglalayagang ilog ng Germany at ipinagbawal ang kanilang partisipasyon sa anumang digmaan sa hinaharap.

5. Ang Kanal Kiel at ang lahat ng mga pinaglakbayang ilog ay ginawang pang-internasyonal.
6. Pinagbawalang gumawa ng mga armas at bala ang Germany.
7. Pinagbabayad ang Germany ng malaking halaga sa mga bansang napinsala bilang reparasyon upang lubusang pilayin ito at hindi na muling magtangkang gambalain ang kapayapaan ng daigdig.

Ang Samahan ng Mga Nagkakaisang Bansa (United Nations)

Bago sumalakay ang mga Hapones sa Pearl Harbor, sina Pangulong Roosevelt at Punong Ministro Winston Churchill ng Great Britain ay bumalangkas ng isang kasunduan na nakapaloob sa Atlantic Charter na siyang saligan ng 26 na bansa sa nilagdaang Deklarasyon ng Mga Nagkakaisang Bansa (United Nations). Noong Oktubre 1943 nagkaroon ng kumperensiya sa Moscow ang mga pinuno ng United States, Great Britain at Soviet Union na nagkasundo na pairalin at panatilihin ang kapayapaan sa sandaling matalo ang Axis Powers.

Matapos ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig, naisip ni Pangulong Roosevelt ng United States na muling magtatag ng isang samahang pandaigdig na papalit sa Liga ng mga Bansa. Ito ay hakbang upang tuluyang makamit ang kapayapaan at hindi na masundan pa ng panibagong digmaang pandaigdig.

Binalangkas ang Karta ng Samahan ng Mga Nagkakaisang Bansa sa pamamagitan ng pagpupulong ng limampung bansa sa California, United States. Dito naitatag ang United Nations na napagtibay noong Oktubre 24, 1945. Sinundan ito ng pangalawang pagpupulong kung saan inihalal ng mga kinatawan ng bawat bansa si Trygve Lie ng Sweden bilang Sekretaryo-Heneral noong 1946 na ginanap sa bansang Great Britain.

Mga batayan sa pagsali sa Samahan ng Mga Nagkakaisang Bansa

1. Ang Estado ay magsumite ng isang aplikasyon sa Kalihim-Heneral at isang sulat na pormal na nagsasabi na tinatanggap nito ang mga obligasyon sa ilalim ng Charter.
2. Isinasaalang-alang ng Security Council ang aplikasyon. Anumang rekomendasyon para sa pagpasok ay dapat matanggap at sang-ayunan ng 9 na boto mula sa 15 na mga miyembro ng Konseho, kinakailangan lamang na wala sa limang permanenteng miyembro nito gaya ng France, Russian Federation, United Kingdom of Great Britain at Northern Ireland, at ang United States of America-ang bumoto laban sa aplikasyon.
3. Kapag inirerekomenda ng Konseho ang pagpasok/pagsali, ang rekomendasyon ay ipapakita sa General Assembly para sa pagsasaalang-alang nito. Ang dalawang-katlo ng karamihan sa boto ay kinakailangan sa pagpupulong para sa pagpasok ng isang bagong Estado.
4. Ang pagiging kasapi ay magiging epektibo sa petsa ng resolusyon para sa pagpapatibay ng kanyang pagiging miyembro.

Mga Hangarin ng Samahan ng Mga Nagkakaisang Bansa

1. panatilihin ang pandaigdig na kapayapaan at katiwasayan
2. pagyamanin ang maayos na pagsasamahan ng mga bansa batay sa pagkilala sa pantay-pantay na karapatan at kasarinlan ng mga ito
3. makipagtulungan sa paglutas ng mga pandaigdig na suliraning pangkabuhayan, panlipunan, pangkalinangan at sa pagtataguyod sa mga karapatang pantao at sa mga pangunahing kalayaan para sa lahat
4. magsilbing sentro para sa pagsasaayos ng mga gawain ng mga bansa upang makamit ang mga layuning ito

Mga Punong Sangay ng Samahan ng Mga Bansang Nagkakaisa

Ang Samahan ng Mga Bansang Nagkakaisa ay isang kusang-loob na samahan ng malalaya at nagsasariling mga bansa. Hindi ito pandaigdig na pamahalaan at hindi nito mapipilit ang anumang desisyon ng isang bansang ayaw sumunod dito. Itinatag ito sa paniniwala na ang mga nanalo sa digmaan ay makikipagtulungan sa pagtatamo ng lubos na kapayapaan sa mundo.

Ang sumusunod ay ang mga pangunahing sangay ng Samahan ng Mga Bansang Nagkakaisa:

1. General Assembly – ang sangay na tagapagbatas ng samahan. Binubuo ng mga kinatawan ng lahat ng mga kasaping bansa, at dito isinasagawa ang mga pangkalahatang pagpupulong.
2. Security Council – ang sangay tagapagpaganap. Binubuo ng 11 kagawad na ang lima ay permanenteng miyembro, samantalang ang anim ay inihalal ng mayorya ng mga kinatawan ng bawat bansa na may terminong panunungkulan na aabot sa dalawang taon.
3. Secretariat – binubuo ng mga opisyal na nangangasiwa at nagpapatupad sa mga gawain na may kinalaman sa pagpapanatili ng pandaigdigang ugnayan at kapayapaan ng mga bansa.
4. International Court of Justice – sangay na nagbibigay-interpretasyon sa mga umiiral na batas ng United Nations at nagpapasya sa mga kasong may kinalaman sa alitan ng mga bansa, paglilitis ng mga kasong karumaldumal tulad ng *genocide*, *terrorism*, *cybercrime*, at iba pa. Ang pangunahing tungkulin nito ay upang malutas ang mga legal na alitan na isinusumite sa mga ito ng mga estado at magbigay ng mga payo ng advisory tungkol sa mga legal na katanungan na isinumite dito sa pamamagitan ng mga awtorisadong internasyunal na ahensya.
5. Economic and Social Council – Ito ang sangay na namamahala sa aspeto ng pangkabuhayan, panlipunan, pang-edukasyon, siyentipiko at pangkalusugan ng daigdig.
6. Trusteeship Council – isa sa mga punong organo ng United Nations na itinatag upang makatulong na matiyak na ang mga teritoryong pinagkakatiwalaan ay ibinibigay sa mga pinakamahusay na interes ng kanilang mga naninirahan at ng internasyonal na kapayapaan at seguridad.

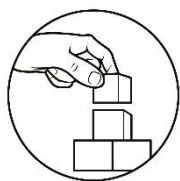
Pamprosesong mga Tanong

Panuto: Sagutan ang mga sumusunod na katanungan. Isulat ang iyong sagot sa hiwalay na sagutang papel.

1. Ano-ano ang hangarin ng Samahan ng mga Nagkakaisang Bansa?

2. Paano mapapanatili ang lubos na kapayapaan ng mga bansa sa pamamagitan ng pagkatatag ng United Nations?

3. Sa iyong palagay, may kaugnayan ba ang United Nations sa paglutas ng pagdaigdigang isyu na may kinalaman sa pandemyang COVID – 19? OO o hindi, patunayan.

Pagyamanin

Gawain 3: Itala Ko!

Panuto: Matapos basahin ang teksto, isulat ang mga hinihinging impormasyon tungkol sa layunin ng Liga ng Bansa at United Nations, gayundin ang mabubuting naidulot ng organisasyon. Gawin ito sa hiwalay na sagutang papel.

Organisasyon	Layunin	Nagawa/Resulta
Liga ng mga Bansa		
United Nations		

Isaisip

Gawain 4: 3-2-1 Countdown

Panuto: Punan ang sumusunod na kahon sa sagutang papel.

3

MGA BAGAY NA AKING
NATUTUNAN

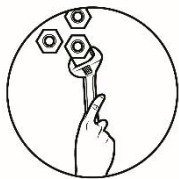
2

MGA MAHALAGANG
IDEYA

1

TANONG NA
NAIS MASAGOT

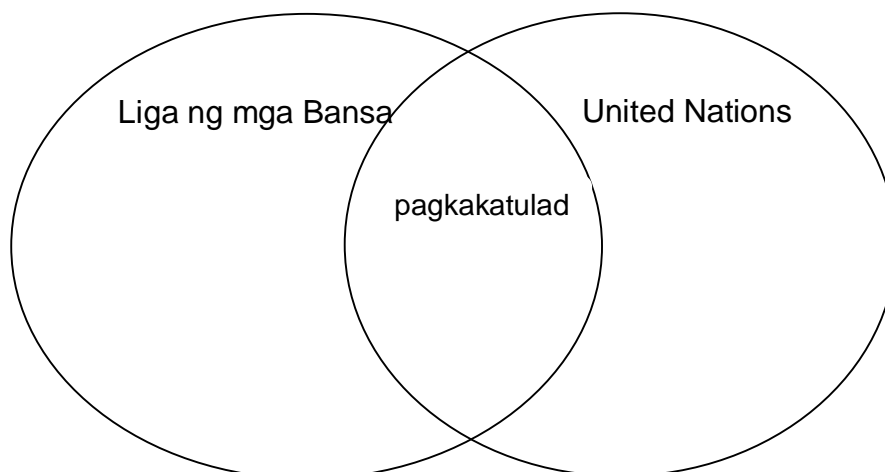
--

Isagawa

Gawain 5: Venn Diagram

Panuto: Isulat sa Venn Diagram ang pagkakatulad at pagkakaiba sa hangarin ng dalawang pandaigdigang samahan. Gawin ito sa hiwalay na papel.

Tayahin

Panuto: Basahin at unawain. Isulat ang letra ng tamang sagot sa sagutang papel.

1. Ang sumusunod ay dahilan kung bakit ikinagalit ng Germany ang mga probisyon sa Kasunduan ng Versailles **maliban** sa
 - A. pagbayad ng Germany ng malaking halaga para sa reparasyon
 - B. pinalitan ang lahat ng kolonya ng Germany bilang *Mandated Territory*
 - C. pagbuo ng kasunduan sa pagitan ng mga delegado ng magkabilang panig
 - D. paniniwala ng Germany sa labis na pang-aapi batay sa nakasaad na mga probisyon dito
2. Alin sa sumusunod ang **hindi** napagtagumpayan na maisakatuparan ng Liga ng mga Bansa?
 - A. Pinangasiwaan nito ang iba't ibang mandato.
 - B. Pinagbawalang gumawa ng mga armas ang Germany.
 - C. Napigilan nito ang digmaan sa pagitan ng Finland at Sweden.
 - D. Pinamahalaan nito ang rehabilitasyon ng mga sundalo pagkatapos ng digmaan.
3. Alin sa mga pinuno ang **hindi** kasama sa tinaguriang “*The Big Four*?”

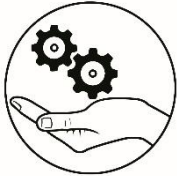
A. David Lloyd George	C. Woodrow Wilson
B. Edward Grey	D. Vittorio Emmanuel Orlando
4. Anong kasulatan ang binalangkas ni Pangulong Wilson noong Enero 1918 na naglalaman ng mga layunin ng United States sa pakikidigma?

A. Kasunduan sa Paris	C. Liga ng mga Bansa
B. Labing apat na puntos	D. Lihim na pakikipag- ugnayan
5. Alin ang **hindi** kabilang sa lihim na kasunduan na nilagdaan ng mga alyadong bansa **maliban** sa Great Britain at France pagkatapos ng Unang Digmaang Pandaigdig?
 - A. Pabagsakin ang imperyong Ottoman
 - B. Hatiin ang kolonya at teritoryo ng Central Powers.
 - C. Lubhang pahinain ang hukbong sandatahan ng Germany.
 - D. Pagbabayaran ang Germany ng malaking halaga bilang reparasyon sa mga bansang napinsala.
6. Sinong pinuno ng bansang alyado ang nagmungkahi na muling magtatag ng isang samahang pandaigdig na ipapalit sa Liga ng mga Bansa upang matamo ang pangmatagalang kapayapaan ng mga bansa?
 - A. Franklin Roosevelt
 - B. Joseph Stalin
 - C. Winston Churchill
 - D. Woodrow Wilson

7. Ano ang tawag sa samahan ng mga bansa na itinatag pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig?
- A. ASEAN
B. League of Nations
C. NATO
D. United Nations
8. Kailan naitatag ang United Nations o Samahan ng mga Bansang Nagkakaisa?
- A. Ika-24 ng Oktubre, 1945
B. Ika-25 ng Oktubre, 1945
C. Ika-26 ng Oktubre, 1945
D. Ika-27 ng Oktubre, 1945
9. Alin sa sumusunod na sangay ng mga Bansang Nagkakaisa ang siyang nagbibigay ng mga payo ng advisory tungkol sa mga legal na katanungan na isinumite dito sa pamamagitan ng mga awtorisadong internasyunal na ahensya at nagpapasya sa mga kasong may kinalaman sa alitan ng mga bansa?
- A. *General Assembly*
B. *International Court of Justice*
C. *Security Council*
D. *Trusteeship Council*
10. Ilang mga bansa ang nagtulong-tulong sa pagbalangkas ng United Nations Charter o Karta ng mga Bansang Nagkakaisa noong ika-26 ng Hunyo, 1945?
- A. 50
B. 60
C. 70
D. 80
11. Alin sa sumusunod ang **hindi** kabilang sa mga alituntunin o batayan ng isang bansa upang mapabilang sa United Nations o Samahan ng mga Nagkakaisang Bansa?
- A. Ang pagiging kasapi ay magiging epektibo sa petsa ng resolusyon para sa pagpapatibay ng kanyang pagiging miyembro.
B. Ang estado ay magsumite ng isang aplikasyon at sulat na pormal na nagsasabi na tinatanggap nito ang obligasyon sa ilalim ng charter.
C. Anumang rekomendasyon para sa pagpasok ay dapat matanggap at sang-ayunan ng 4 na boto mula sa 15 na mga miyembro ng estado.
D. Ang rekomendasyon ay ipapakita sa General Assembly para sa pagsaalang-alang. Ang 2/3 na karamihan sa boto ay kailangan sa Assembly para sa pagtanggap ng isang bagong estado.
12. Sino ang naging unang-halal na Sekretaryo-Heneral ng mga Bansang Nagkakaisa?
- A. Franklin Roosevelt
B. Joseph Stalin
C. Trygve Lie
D. Winston Churchill
13. Saan naganap ang kumperensiya ng United States, Great Britain at Soviet Union upang mapagkasunduan na pairalin at panatilihin ang kapayapaan sa sandaling matalo ang Axis?
- A. Dumbarton Oaks
B. Moscow
C. San Francisco
D. Yalta
14. Anong sangay ng United Nations ang may tungkulin ng pagpapasiya sa mga usapin ukol sa pandaigdig na kapayapaan at seguridad, pagtanggap sa bagong kasapi?
- A. *Economic and Social Council*
B. *General Assembly*
C. *International Court of Justice*
D. *Secretariat*

15. Alin ang **hindi** kabilang sa mahalagang pangyayari noong Unang Digmaang Pandaigdig?

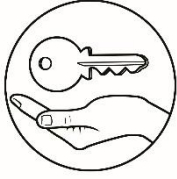
- A. pagbuo ng Triple Alliance at Triple Entente
- B. pagpapalakas ng hukbong militar ng mga bansa
- C. pagtatatag ng Samahan ng mga Nagkakaisang Bansa
- D. pagkakaroon ng diwang nasyonalismo ng mga kolonyang bansa

Karagdagang Gawain

Gawain 6: Pamayanan ko, Sagot ko!

Panuto: Bilang isang mag-aaral, magbigay ng apat (4) na pamaraan upang mapanatili ang kapayapaan sa iyong pamayanan. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Susi sa Pagwawasto

Tayahin

1.	C
2.	B
3.	B
4.	B
5.	A
6.	A
7.	D
8.	A
9.	B
10.	A
11.	C
12.	C
13.	B
14.	B
15.	C

Subukin

1.	A
2.	D
3.	A
4.	B
5.	A
6.	C
7.	C
8.	B
9.	B
10.	C
11.	C
12.	B
13.	B
14.	B
15.	A

Balikan

Gawain 1 : Sariwa To!

1. Ano ang nag-udyok sa pagsiklab ng Unang Digmaang Pandaigdig?
Nagsimula ang unang digmaang pandaigdig nang patayin si Archduke Franz Ferdinand
Ng Austria ni Gavriilo Princip.
2. Ilahad ang iyong naunawaan sa pagwawakas ng Unang Digmaang Pandaigdig.
Sumuko ang bansang Germany at ang mga kaalyansa nito. Dahil sa nangyaring
Digmaan, nagkasundo ang ilang mga nasyon na gumawa ng liga na pipigil sa mga
Nagbabadyang mga digmaan sa hinaharap. Nabuo din ang kasunduan sa Versailles.

Surin
Pamprosesong mga Tanong

- Ano-ano ang hangarin ng Samahan ng mga Nagkakaisang Bansa?
Hangarin nilang mapigilan at madaan sa maayos na usapan ang mga nagbabadyang di pagkakasunduan sa pagitan ng mga bansang nasa ilalim nito, nang sa gayon ay mapigilan ang pagsiklab ng mga digmaang tulang ng nangyari sa unang digmaang pandaigdig.
- Paano mapapanatili ang lubos na kapayapaan ng mga bansa sa pamamagitan ng pagkatatag ng United Nations?
Mapapanatili ito sa pamamagitan ng paglalakay ng mga iba't-ibang suliraning pandaigdig ng bawat nasyon. Magkakaroon ng pagkakauunawaan sa gitna ng iba't-ibang nasyon na nakatutulong sap ag-unawa sa iba't-iba nilang layunin at hangarin.
- Sa iyong palagay, may kaugnayan baa ng United Nations sa paglutas ng pandaigdigang isyu na may kinalaman sa pandemyang COVID-19? Oo o hindi, patunayan.
Oo. Sa tingin ko ay malaki ang papel na ginampanan ng UN sa pagpapauunlad ng mga *protocol* pagdating sa iba't-ibang aspeto ng pamumuhay, tulad ng edukasyon, ekonomiya at medisina na malaki ang dagok na nadulot ng COVID-19.

TUKLASIN

Gawain 2 : Loop a Word

- SECURITY COUNCIL
 - GERMANY
 - LIGA NG MGA BANSANG
 - FOURTEEN POINTS
 - SECRETARIAT

Pagyamanin		
Gawain 3 : Itala Koi		
Organisasyon	Layunin	Nagawa/Resulta
<p>Liga ng mga Bansa</p> <p>1. maiwasan ang digmaan; 2. maprotektahan ang mga kasaping bansa sa pananakal kay ng iba; 3. lumutas sa mga usapin at hindi pagkakauunawaan ng mga kasapi; 4. mapalaganap ang pandaigdigang pagtutulungan; 5. mapalaganap ang mga kasunduang pangkapayapaan</p>	<p>1. panatilihin ang pandaigdig kasunduang pangkapayapaan</p>	<p>1. General Assembly ang sangay na tagapagbatas ng samahan. Binubuo ng mga kinatawan ng lahat ng mga kasaping bansa, at dito sinasagawa ang mga pangkalahatang pagpupulong. Security Council ang sangay tagapagpagaganap. Binubuo ng 11 kagawad na ang lima ay permanenteng miyembro, samantalang ang anim ay inihalal sa taling na panunungkulan na dalawang taon.</p> <p>3. Sekretariat ang pangkat ng mga tauhang pampanagasiwaan na nagpapatupad ng mga gawain pang araw-araw.</p> <p>4. International Court of Justice sangay na nagpapasya sa mga kasong may kinalaman sa alitan ng mga bansa.</p> <p>5. Economic and Social Council binubuo ng 54 na kasaping bansa. Ito ang sangay na namamahala sa aspeto ng pangkabuhayan, panlipunan, pang-edukasyon, siyentipiko at pangkalusugan ng daigdig.</p>
<p>United Nations</p> <p>1. kapayapaan at katiwasayan. na pagyamanin ang maayos na pagsasamahan ng mga bansa batay sa pagkilala sa pantay-pantay na karapatan at kasarinlan ng mga ito.</p> <p>3. makipagtutulungan sa paglutas ng mga pandaigdig na suliraning pangkabuhayan, panlipunan, pangkalinangan at sa pagtataguyod sa mga karapatang pantao at sa mga pangunahing kalayaan para sa lahat.</p> <p>4. magtuturing sentro para sa pagsasaayos ng mga Gawain ng mga bansa upang makamit ang mga layuning ito.</p>		

1

Gawain 4 : 3-2-1 Countdown

Isaisip

MGA BAGAY NA AKING NATUNAN

- Ang mga bagay na aking natutunan sa modyul na ito ay kong ano ang ginawa ng mga pangulo sa iba't ibang bansa para magkaroon ng pangkapayapaang pandaigdig
- Natutunan ko din bilang isang mag-aaral ang bagay kong paano maiataguyod ang pamamaraang pangkapayapaan kagaya nang nagawa ng Liga ng mga Bansa at United Nations na isulong nila na mapanatili ang kapayapaan.
- Natutunan ko din sa modyul na ito ang nagiging papel sa mga sangay ng Liga ng mga Bansa sa daigdig.

MGA MAHALAGANG IDEYA

- Mga Ideya tungkol sa mga pangyayari noong panahon ng digmaan na kong paano ang pamumuhay nila noon.
- Pagkakaroan ng mga Lider na matatapang at mayroong mga adhikaing mapabuti ang kanilang nasasakupan.

TANONG NA NAIS MASAGOT

- Paano mapapanatili ang kapayapaan at katiwasayan ng mundo kong mayroon pa ring mga lider o pinuno ang sakim at uhaw sa kapangyarihan?

3

Isagawa

Gawain 5 : Venn Diagram

Pagkakatatlad	
Liga ng mga Bansa	United Nations
<ul style="list-style-type: none"> • Mapalaganap ang mga kasunduang pangkapayapaan 	<ul style="list-style-type: none"> • Panatilihin ang pandaigdig na kapayapaan at katiwasayan

Karagdagang Gawain

Gawain 6 : Pamayanan ko, Sagot ko!

- Pagsumod ng mga tuntunin at patakaran sa kumunidad
- Magiging mabuting bata
- Magiging masikap sa pag-aaral
- Makilahok sa mga programa na makapagpanatili sa kapayapaan sa lugar na kinabibilangan

Sanggunian

- Blando, Rosemarie C., Michael M. Mercado, Mark Alvin M. Cruz, Angelo C. Espiritu, Edna L. De Jesus, Asher H. Pasco, Rowel S. Padernal, Yorina C. Manalo, Kalenna Lorene S. Asis. 2014. *Kasaysayan ng Daigdig: Araling Panlipunan 8 – Modyul ng mag-aaral*. Pasig City, Philippines: Department of Education-Instructional Materials Council Secretariat (DepEd-IMCS). Pahina 457-460.
- Department of Education. 1995. *Labanan ng mga Bansa sa Daigdig – Modyul 17*. Pasig City: Bureau of Secondary Education Project EASE.

Online Sources:

- Boquiren, Nilo. 2019. *Mga pangyayari sa unang digmaang pandaigdig*. February 14. Accessed July 13, 2020. <https://www.slideshare.net/temarieshinobi/mga-pangyayari-sa-unang-digmaang-pandaigdig>.
- DepEd. 2015. *Labanan ng mga bansa sa daigdig (Una at Ikalawang Digmaang Pandaigdig)*. Project EASE. Accessed May 15, 2020. <https://www.slideshare.net/ssusercdf4f/modyul-17-labanan-ng-mga-bansa-sa-daigdig>
- Guinab, Tomas. 2021. *Ang Unang Digmaang Pandaigdig*. Academia.Edu. Accessed July 20, 2020. https://www.academia.edu/39603966/ANG_UNANG_DIGMAANG_PANDAIGDIG_at_league20190616_105768_ylaic8
- Lumacang, Jonathan and hansel L. Royos. 2021. *Ang pagsisikap ng mga bansa na makamit ang kapayapaang pandaigdig at kaunlaran*. DepEd region IX. Accessed June 5, 2020. https://znnhs.zdnorte.net/wp-content/uploads/2021/06/AP8_Q4_M3_W5.pdf
- Mabasa, Grace. 2012. *United Nations o ang nagkakaisang mga bansa*. Slideshare. Accessed June 10, 2020. <https://www.slideshare.net/graecha/united-nations-o-ang-nagkakaisang-mga-bansa>
- Manebog, Jensen DG. 2014. *Ang United Nations: Isang pagpapakilala*. Organization of American States. Accessed July 10, 2020. <https://ourhappyschool.com/ANG%20UNITED%20NATIONS%3A%20ISANG%20PAGPAPAKILALA>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph